

Argentína vége?

Buzás Sándor

Argentína – több éves hiábavaló küzdelem után – 2002. január első napjaiban feladta tíz és fél éve fennálló árfolyam-politikáját, és leértékelte nemzeti valutáját a pesot, miután bejelentette, hogy nem tudja tovább törleszteni adósságait. A döntés legalább három éves késést szenvedett, és egyáltalán nem biztos, hogy megfelel az aktuális körülményeknek. Ezzel együtt mindenképpen pozitív fejlemény, hogy végre olyan elnöke van az országnak, aki felismerte a döntés elkerülhetetlenségét, és hajlandó is volt meghozni azt.

Az Eduardo Duhalde elnök által vezetett peronista, populista kormány kettős árfolyamot vezetett be. A külkereskedelmi ügyletek esetében továbbra is fix árfolyam létezik (1\$=1,4 peso), s emellett létezik egy szabad piac, ahol jelenleg 2 pesot kérnek egy dollárért. Tekintve, hogy az argentin gazdaság dollarizációja igen magas szintű, azaz a kereskedelmi ügyletek, hitelek, árak sok esetben dollárban vannak meghatározva, a leértékelésnek rengeteg vesztese van. A dollárban meghatározott lakossági és vállalati hitelállomány törlesztése sokak számára megoldhatatlan feladat. Ugyanakkor a bankok dollártartalékainak védelme érdekében a kormány egy évre befagyasztotta a dollár-betéteket, és korlátozza a hetente a bankokból felvehető peso mennyiségét is. A lakosság és a kisebb vállalatok veszteségeinek mérséklése érdekében a 100000 dollárnál kisebb hiteleket a régi árfolyamon lehet visszafizetni a bankoknak, míg a betéteket az új árfolyamon alakítják át peso-betétekre.

Mindezen lépések következtében a korábban az utcára vonult alacsony jövedelmű vagy éppen munkanélküli tömegekhez a középosztály is csatlakozott. Ugyanakkor a zömében külföldi tulajdonú bankok is tiltakoznak az ellen, hogy az ország pénzügyi gondjait ily módon, a becslések szerint több mint 6 milliárd dollár értékben, rájuk hárítsák.

A kormányt minden oldalról kritikák érik, mozgástere pedig pénzügyi értelemben gyakorlatilag nullára zsugorodott. A bizalomvesztés mind a

lakosság, mind a külföldi hitelezők felől nézve teljes.

Az utcákon szinte rendszeresen az összetűzések a rendőrök és a tüntetők között, míg az emberek napjaik jelentős részét bankok, és pénzkidató automaták előtt sorakozva töltik. Nem hisznek a pesóban, nem hisznek a kormányban, és nem hisznek az IMF tanácsaiban sem. Az IMF, és a többi külföldi hitelező pedig nem hisz a kormány egyelőre még nem is teljesen kialakult tervében. Már a kettős árfolyamrendszert is tökéletesen elfogadhatatlannak tartják, és nem hajlandók pénzügyi segítséget nyújtani, amíg a kormány nem tud felmutatni hiteles és elfogadható tervet. Eduardo Duhalde viszont nem hisz az IMF tanácsaiban (és ezzel nincs egyedül Argentínában). Bár tisztában van vele, hogy szükségük van külföldi segítségre már a rövid távú, égető szociális problémák orvoslásához is, ennek ellenére nem hajlandó gazdaságpolitikáját a külföld óhajai szerint alakítani.

Mi várható ezek után?

Duhalde peronista kormányának – köszönhetően a néhány hónappal ezelőtti választásoknak – a parlament mindkét házában többsége van. Ez azt jelenti, hogy (eltekintve nyilván a párton belüli csatározásoktól) birtokában van annak a politikai hatalomnak, ami gazdaságpolitikájának végigviteléhez szükséges. A peronisták hagyományosan jó kapcsolata a szakszervezetekkel és a munkássággal garancia lehet arra, hogy a decemberi utcai zavargások nem folytatódnak tovább. A bankszámlák befagyasztása viszont a képzettebb, vagyonosabb középosztályt szólította az utcára, akik kevésbé fogékonyak a populizmus szölamaira. A külföld a hagyományos peronista protekcionizmus jeleit látja az eddigi intézkedésekben, és nehéz lesz meggyőzni ennek ellenkezőjéről, miközben a populista ideológiának alapvető jellemzője a nemzeti érdekek védelmének hangsúlyozása.

A leértékelés jótékony hatással lesz az exportra, s ez különösen az agrárszektor számára jó hír, amelynek termékei közel 50%-át teszik ki a teljes exportnak. Részben az ebben a szektorban érdekelt cégek papírjainak köszönhető, hogy az argentin tőzsdeindex nőtt az elmúlt héten. Az agrárexport növekedése ugyanakkor az inflációt gerjesztő egyik fontos tényező is lesz, amelyet ellensúlyozhat részben a betétek befagyasztása miatt zsugorodó vásárlóerő.

Az infláció mértékét nehéz lenne megjósolni, de bizonyosan 20% fölött lesz, annak ellenére, hogy az olaj és például a gyógyszerek esetében árstopot vezettek be. Az infláció megkönnyíti majd a költségvetés helyzetét, ellensúlyozhatja a csökkenő termelés (2002-ben várhatóan 6-10%-kal csökken majd az ország GDP-je) okozta bevételkiesést, ezzel lehetőséget teremtve arra, hogy kiegyensúlyozott legyen a költségvetés, ami alapvető követelmény az IMF pénzügyi támogatásának elnyeréséhez. A külföldi hitelezőkkel való egyeztetések előreláthatólag hónapokig elhúzódnak majd. A hitelezők várható veszteségeit 20-40% közé teszik jelenleg a szakértők.

A kettős árfolyamrendszer nem maradhat fenn sokáig. Már most is csak átmenetileg vezették be, a tervek szerint körülbelül 4-6 hónapos időtartamra, de az IMF-fel való elkerülhetetlen megegyezés érdekében lehet, hogy még hamarabb feladják. Ezután a szabadon lebegtetett árfolyam, vagy a teljes dollarizáció, a peso megszüntetése lehet megoldás. Előbbi a lakossági megtakarítások további elértéktelenedése, utóbbi a populista ideológiával való összeegyeztethetlensége folytán fokozhatja a belpolitikai feszültségeket.

Argentína jövője azon áll vagy bukik, hogy sikerül-e visszaszerezni az argentin lakosság és a külföldi hitelezők bizalmát. A kormánynak olyan tervvel és költségvetéssel kell előállnia, ami lehetőséget ad az IMF-nek, hogy „megőrizve arcát”, további segítséget nyújtson. Az IMF legutóbbi nyilatkozatai jelzik, hogy már keresi ezt a lehetőséget. Ha az IMF mégis megtagadná a további segítséget, akkor valószínűleg a teljes káoszba taszítaná az országot, ahol már semmi sem elképzelhetetlen. Bármennyire is hibáztatható az IMF is abban, ami Argentínában történt, a külvilágtól való elzárkózás, a protekcionizmus feléléstése a lehető legrosszabb választás lenne.

Valószínűsíthető, hogy Argentína meg fogja kapni a szükséges 15 milliárd dollár nagyságrendű új hitelt az IMF-től. Erre hajlik már Washington is, de a Spanyolország elnökölte Európai Unió is kétségtelenül a támogatás mellett áll egy elfogadható argentin gazdasági csomag esetén. Spanyolország ugyanis a legnagyobb külföldi befektető Argentíná-

ban. Jelen van a bankszektorban, az energiaiparban, a víz és egyéb közüzemi szolgáltatások és a telekommunikáció területén, részt vett a vasút privatizációjában, az argentin légitársaságban pedig egy spanyol állami cégnek van meghatározó tulajdonrésze. Összesen 45 milliárd dollár értékben van jelen a spanyol tőke Argentínában, így nem csoda, hogy a madridi tőzsde érzékeny veszteséggel reagált az argentin eseményekre.

* * * * *